

บทที่ 3

การเก็บข้อมูลอุบัติเหตุจราจรของตำรวจ

3.1 กล่าวนำ

ในการเข้าสืบสวนสาเหตุการชนที่รุนแรง ณ ที่เกิดเหตุการณ์ในเมืองหาดใหญ่ ผู้ศึกษาจำเป็นต้องประสานงานเพื่อขอความร่วมมือกับสถานีตำรวจภูธรอำเภอหาดใหญ่ (สภ.อ.หาดใหญ่) ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุการณ์โดยตรง เพื่อการวางแผนขั้นตอนเก็บข้อมูลที่รัดกุม จึงจำเป็นที่ผู้ศึกษาจะต้องรู้ถึงขั้นตอนการทำงานต่างๆ ของตำรวจ ก่อนเข้าร่วมสืบสวนสาเหตุการชนในที่เกิดเหตุจริงร่วมกับตำรวจ โดยบทนี้จะกล่าวถึง การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานด้านอุบัติเหตุจราจร การแบ่งประเภทคดีอุบัติเหตุจราจรโดยพนักงานสอบสวน การบันทึกข้อมูลรายละเอียดการชน และเปรียบเทียบข้อมูลสถิติอุบัติเหตุภายใน สภ.อ. หาดใหญ่ ซึ่งจากการสอบถามพนักงานสอบสวนและตำรวจจราจร พบว่า มีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนกันบ้าง อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาพอที่จะสรุปได้ดังที่จะกล่าวถึงในบทนี้

3.2 การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานด้านอุบัติเหตุจราจร

การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานด้านอุบัติเหตุจราจรของ สภ.อ. หาดใหญ่ แบ่งเป็น 3 ฝ่าย คือ

1. ฝ่ายรับแจ้งเหตุ
2. ฝ่ายสอบสวน
3. ฝ่ายจราจร

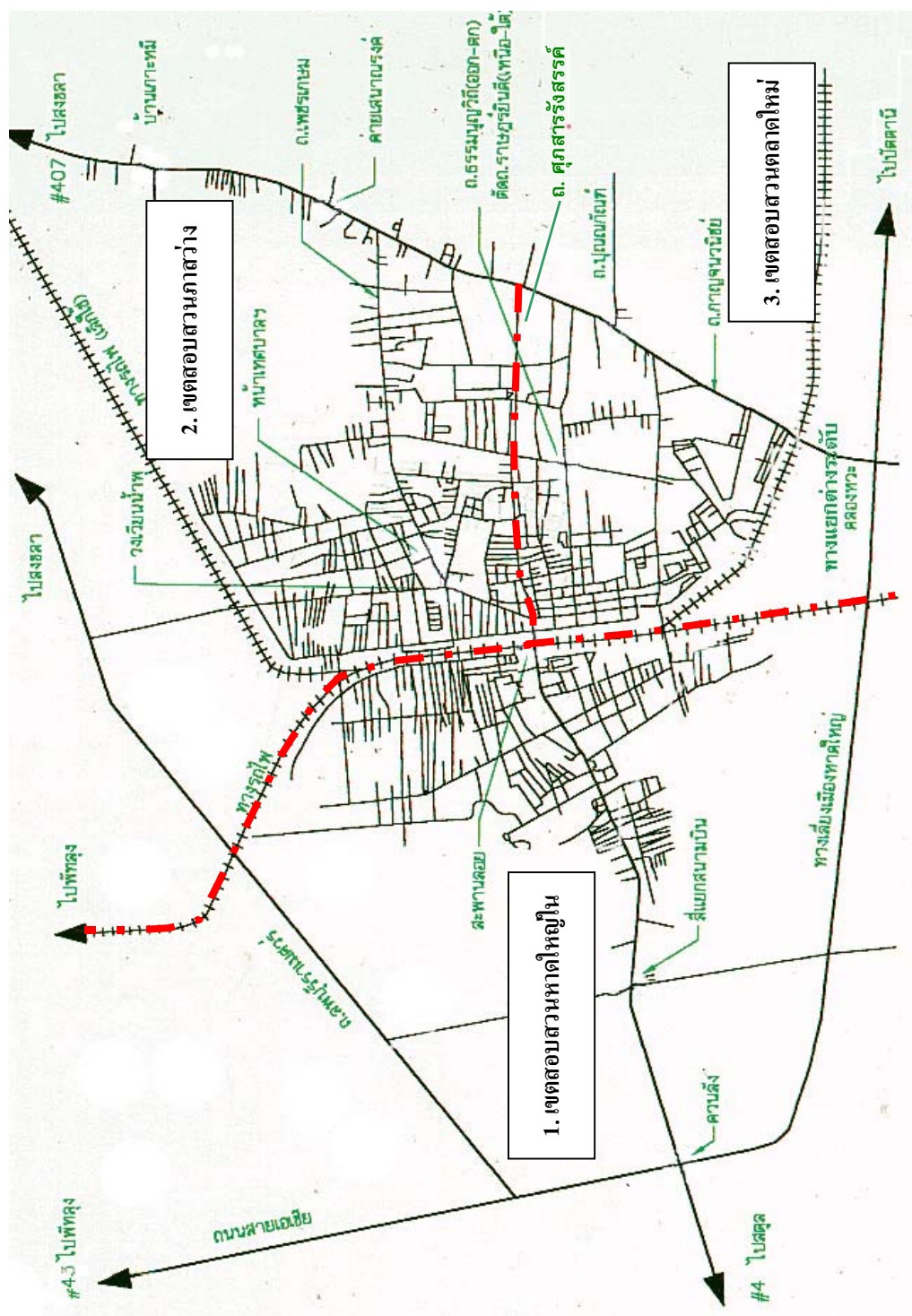
3.2.1 ฝ่ายรับแจ้งเหตุ

ศูนย์วิทยุ 191 เป็นฝ่ายรับแจ้งเหตุจากผู้เกี่ยวข้องกับการชน ประชาชน หรือเจ้าหน้าที่ที่พบเหตุ จากนั้นทางศูนย์ฯ จะทำการบันทึกเหตุ และกระจายข่าวหรือประสานงานทางวิทยุสื่อสารไปยังพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หน่วยกู้ภัย (กรณีมีผู้บาดเจ็บสาหัสหรือเสียชีวิต) หรือตำรวจจราจร (กรณีที่ต้องการให้มีการควบคุมการจราจรและอำนวยความสะดวกในบริเวณที่เกิดเหตุ ก่อนพนักงานสอบสวนเดินทางไปถึง)

3.2.2 ฝ่ายสอบสวน

สถานีตำรวจภูธรอำเภอหาดใหญ่ (สภ.อ. หาดใหญ่) โดยพนักงานสอบสวน (ร้อยเวร หรือสารวัตรเวร) ที่รับผิดชอบในพื้นที่และช่วงเวลาที่เกิดเหตุ จะเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ทำการบันทึกร่องรอยต่างๆ จากการชน และยึดรถที่เกิดเหตุไว้เพื่อดำเนินการตามกฎหมาย จากนั้นจะติดตามผู้บาดเจ็บไปยังโรงพยาบาลเพื่อบันทึกอาการบาดเจ็บหรือเสียชีวิต อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก

เทศบาลนครหาดใหญ่มีเนื้อที่กว้างถึง 21 ตารางกิโลเมตร ทำให้มีภาระงานมากตามไปด้วย ดังนั้นทาง สก.อ.หาดใหญ่ จึงได้แบ่งพื้นที่สอบสวนออกเป็น 3 เขตสอบสวน คือ 1. เขตสอบสวนหาดใหญ่ใน (ที่ตั้ง สก.อ. หาดใหญ่) 2. เขตสอบสวนภาสว่าง และ 3. เขตสอบสวนตลาดใหม่ โดยกำหนดแบ่งเขตด้วย ถนนสุขสารรังสรรค์ และเส้นทางรถไฟ (ภาพประกอบ 3.1 แสดงการแบ่งเขตสอบสวนของ สก.อ. หาดใหญ่ ในเมืองหาดใหญ่)

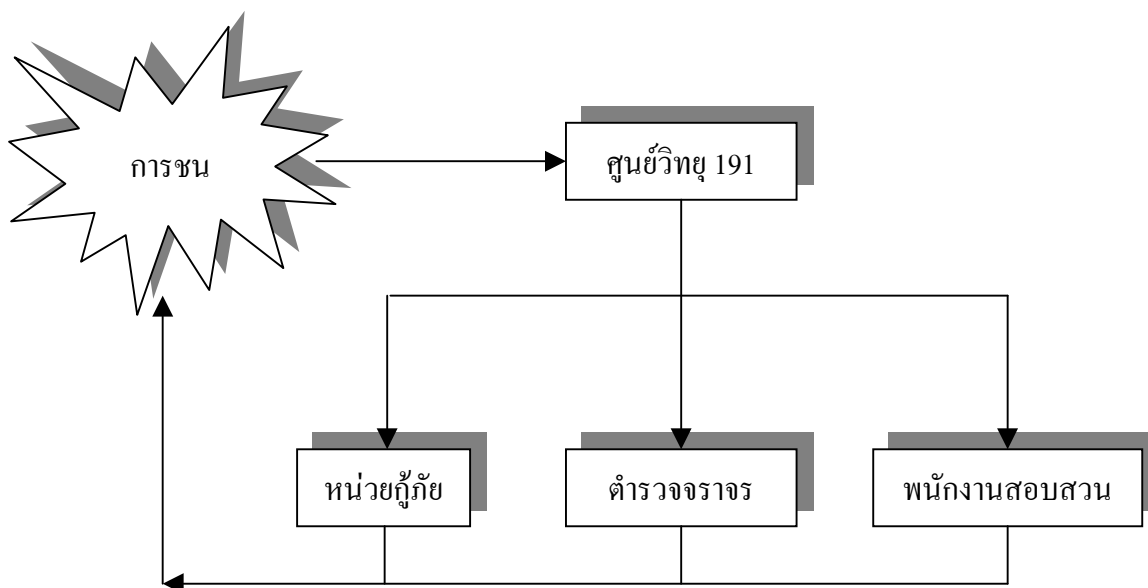

ภาพประกอบ 3.1 การแบ่งเขตสอบสวนของ สก.อ. หาดใหญ่ ในเมืองหาดใหญ่

3.2.3 ฝ่ายจราจร

งานจราจรสถานีตำรวจภูธรอำเภอหาดใหญ่ มีหน้าที่รับผิดชอบ การจัดระบบการจราจร การอำนวยความสะดวกด้านการจราจรและวางมาตรการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจร โดยจะจัดและกระจายกำลังตำรวจจราจรออกประจำจุดและตรวจตราความเป็นระเบียบเรียบร้อยของการจราจร ตลอดจนการจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายจราจร และหากพบเหตุการณ์ ตำรวจจราจรจะเข้าควบคุมการจราจรและอำนวยความสะดวกให้กับผู้สัญจรในบริเวณที่เกิดเหตุ จากนั้นจะแจ้งไปยังหัวหน้าชุดจราจร ให้รับทราบเพื่อการบันทึกข้อมูลการชนในแบบฟอร์มที่ได้จัดทำขึ้น (รายละเอียดการบันทึกในภาคผนวก จ) และรวบรวมส่งไปบันทึกที่งานจราจร ลงคอมพิวเตอร์ในโปรแกรม SCADE¹ (Songkhla Computerized Common Accident Database Entry)

จากรายละเอียดที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาพอจะสรุปแผนผังการทำงานด้านอุบัติเหตุจราจรบนท้องถนนในเมืองหาดใหญ่ได้ ดังภาพประกอบ 3.2 (ภาพประกอบ 3.2 แสดงการปฏิบัติงานด้านอุบัติเหตุจราจรของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในเทศบาลนครหาดใหญ่)

ภาพประกอบ 3.2 การปฏิบัติงานด้านอุบัติเหตุจราจรของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในเทศบาลนครหาดใหญ่

¹ วิวัฒน์ สุทธิวิภากร ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุล และ กิตติภรณ์ สิ้นสุกเสวต. 2543. โครงการถนนปลอดภัยระยะที่ 1 (SAFERO PHASE 1) สงขลา. คณะวิศวกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. บทที่ 4. หน้า 1 – 29.

จากการสอบถาม พบว่า การชนส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาล ตำรวจจราจรจะไปถึงที่เกิดเหตุและรับทราบเหตุการณ์ก่อนพนักงานสอบสวน เนื่องจากจะมีตำรวจจราจรตรวจตราทั่วเขตเทศบาล ทำให้เข้าถึงจุดเกิดเหตุได้เร็วกว่า ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่คุณศึกษาจะตัดสินใจเข้าร่วมเก็บข้อมูลกับตำรวจจราจร อย่างไรก็ตาม มีข้อมูลบางอย่างที่ไม่อาจรวบรวมได้จากที่เกิดเหตุ โดยเฉพาะข้อมูลของคนที่ได้รับบาดเจ็บ จำเป็นต้องติดตามจากพนักงานสอบสวนร่วมด้วย

3.3 การแบ่งประเภทคดีอุบัติเหตุจราจรโดยพนักงานสอบสวน

จากการสอบถามพนักงานสอบสวน พบว่า เมื่อมีอุบัติเหตุเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจะแบ่งประเภทคดีอุบัติเหตุจราจร เป็น 2 กรณี คือ 1. กรณีมีทรัพย์สินเสียหาย หรือมีผู้บาดเจ็บเล็กน้อย และ 2. กรณีมีทรัพย์สินเสียหาย และมีผู้บาดเจ็บสาหัสหรือมีผู้เสียชีวิต

3.3.1 กรณีมีทรัพย์สินเสียหาย หรือมีผู้บาดเจ็บเล็กน้อย แบ่งเป็น 2 กรณีย่อยต่อไปได้ ดังนี้

ก. กรณีตกลงกันได้

ตกลงชดเชยค่าเสียหาย และต้องลงบันทึกประจำวันเป็นหลักฐาน เพื่อทำการเปรียบเทียบปรับในข้อหาขับรถโดยประมาท (ในทางปฏิบัติ มักไม่มีการปรับ เนื่องจากเจ้าหน้าที่เห็นใจประชาชนผู้ประสบเหตุ) ซึ่งจัดว่าเป็นคดีที่ไม่ส่งอัยการเพื่อพิจารณาฟ้องต่อศาล

ข. กรณีตกลงกันไม่ได้

ต้องมีการลงบันทึกประจำวันเป็นหลักฐาน เพื่อทำการเปรียบเทียบปรับในข้อหาขับรถโดยประมาท ซึ่งจัดว่าเป็นคดี และพนักงานสอบสวนจะทำสำนวนส่งอัยการเพื่อพิจารณาฟ้องร้องต่อศาล

จากการสอบถามพนักงานสอบสวน พบว่า ส่วนใหญ่การชนในกรณีที่มีทรัพย์สินเสียหาย หรือมีผู้บาดเจ็บเพียงเล็กน้อย มักจะตกลงกันได้ เนื่องจากคู่กรณีไม่ต้องการให้เป็นคดีความที่อาจสร้างความยุ่งยากและเสียเวลา

3.3.2 กรณีมีทรัพย์สินเสียหาย และมีผู้บาดเจ็บสาหัสหรือมีผู้เสียชีวิต แบ่งเป็น 2 กรณีย่อยต่อไปได้ ดังนี้

ก. กรณีตกลงกันได้

จัดเป็นคดีและมีผลในชั้นศาล จะต้องลงบันทึกประจำวัน แต่สามารถยอมความกันได้โดยมีการตกลงชดเชยค่าเสียหายตามที่ตกลงกัน โดยต้องตกลงเป็นหลักฐานลายลักษณ์อักษร

ซึ่งทางพนักงานสอบสวนจะทำสำนวนเสนอสั่งไม่ฟ้องต่อศาลเพราะเหตุเกิดโดยประมาท จากนั้นจะส่งเรื่องให้กับอัยการเพื่อให้อัยการพิจารณาสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องต่อไป

ข. กรณีที่ตกลงกันไม่ได้

จัดเป็นคดีและมีผลในชั้นศาล จะต้องลงบันทึกประจำวัน ซึ่งทางพนักงานสอบสวนจะทำสำนวนเสนอสั่งฟ้องและจะส่งเรื่องให้กับอัยการ เพื่อให้อัยการพิจารณาสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องต่อไป

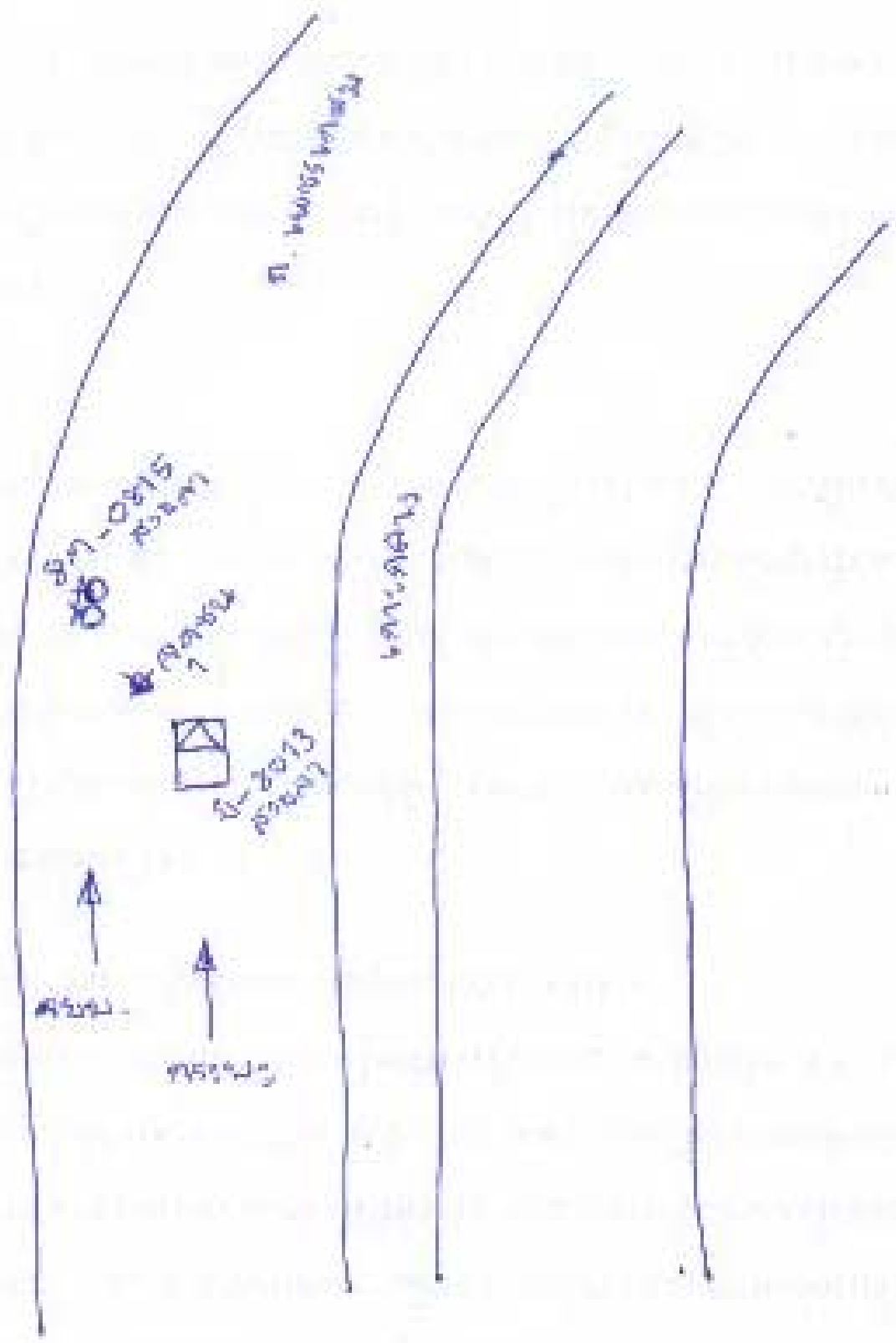
จากรายละเอียดที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า กรณีที่ตกลงกันไม่ได้ มีผู้บาดเจ็บสาหัส หรือ มีผู้เสียชีวิต จะมีข้อมูลรายละเอียดการชนเกือบครบถ้วน (อาจขาดข้อมูลความบกพร่องบางอย่างของยานพาหนะ และถนน) (ตัวอย่างการบันทึกการสอบสวนในภาคผนวก ฉ) ทั้งในด้านเวลา สถานที่ ความเสียหายของยานพาหนะ ลักษณะถนนเบื้องต้น ลักษณะการขับขี่ อายุ ใบอนุญาตขับขี่ คำให้การของผู้ขับขี่และผู้เกี่ยวข้อง และอาจรวมถึงระดับแอลกอฮอล์ในเลือดของผู้ขับขี่ด้วย ฯลฯ เป็นต้น ดังนั้น ในการศึกษาสาเหตุการชนที่รุนแรง จะมีข้อมูลรายละเอียดที่สามารถสืบค้นได้ ลึกจากพนักงานสอบสวน โดยเฉพาะองค์ประกอบคน ซึ่งจะเป็นขั้นตอนที่ผู้ศึกษาจะสามารถสืบค้นเพิ่มเติมได้

3.4 การบันทึกข้อมูลรายละเอียดการชน

เมื่อพนักงานสอบสวนเดินทางถึงที่เกิดเหตุ ซึ่งปกติจะเป็นร้อยเวรหรือสารวัตรเวร จะบันทึกรายละเอียดของการชนโดยใช้สมุดบันทึกส่วนตัวพร้อมกับสเก็ทซ์ภาพลักษณะการชน และมีการบันทึกภาพเก็บไว้ด้วยกล้องถ่ายรูป สมุดดังกล่าวจะใช้ร่วมกับคดีอื่นๆ ที่เกิดขึ้นนอกจากคดีจราจร หลังจากนั้นจะนำมาลงบันทึกประจำวันที่สถานีตำรวจ

การบันทึกข้อมูลในบันทึกส่วนตัว ส่วนใหญ่จะไม่ละเอียด (ภาพประกอบ 3.3 แสดงภาพสเก็ทซ์ลักษณะการชนที่ไม่ระบุสถานที่เกิดเหตุ) แต่ข้อมูลดังกล่าวอาจเพียงพอสำหรับการทำงานของตำรวจ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการหาสาเหตุการชน อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่เป็นคดีความกันขึ้น พนักงานสอบสวนจะนำข้อมูลที่บันทึกส่วนตัว มาทำแผนที่ละเอียดขึ้นพร้อมคำอธิบายเพิ่มเติม เพื่อใช้ในสำนวนการสอบสวน (ภาพประกอบ 3.4 แสดงตัวอย่างแผนที่สังเขปการชนประกอบสำนวนสอบสวน (แบบ ก.๑๘๕-๓.๖๖๕)) (ตัวอย่างบันทึกสำนวนการสอบสวนฉบับเต็มใน ภาคผนวก ฉ)

วันที่ 16 ธันวาคม 44 เวลา 17.30 น.

ภาพประกอบ 3.3 ภาพสเก็ตช์ลักษณะการชนที่ไม่ระบุสถานที่เกิดเหตุ

นอกจากนั้น ทางตำรวจยังมีการบันทึกข้อมูลรายละเอียดการชนลงในหลายแบบฟอร์มเพื่อรายงานเป็นสถิติ เท่าที่ผู้ศึกษารวบรวมได้ (รายละเอียดแต่ละแบบฟอร์มใน ภาคผนวก จ) มีดังนี้

1. แบบรายงานคดีจราจรทางบก (แบบ สนผ.13 – 1.2 /2537)
2. บันทึกการตรวจสถานที่เกิดเหตุคดีจราจร (แบบ ค.๑๘๘ - ต.๗๖๘)
3. แบบรายงานอุบัติเหตุจราจร ของงานจราจร (เพื่อลงในฐานข้อมูล SCADA)
4. แบบรายงานสรุปอุบัติเหตุจราจรทางบกประจำเดือน

จากแบบฟอร์มการบันทึกที่เสาะหามาได้ข้างต้น มีแบบฟอร์ม 3 แบบ ที่เป็นการรายงานเฉพาะราย คือ แบบรายงานคดีจราจรทางบก บันทึกการตรวจสถานที่เกิดเหตุคดีจราจร และแบบรายงานอุบัติเหตุจราจรของงานจราจร ซึ่งมีเพียงแบบรายงานสรุปอุบัติเหตุจราจรทางบกเท่านั้น ที่มีการรายงานแบบข้อมูลรวมในรอบเดือน ดังนั้น ผู้ศึกษาสามารถรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมเฉพาะรายได้จากแบบบันทึก 3 แบบแรก หากมีการจัดทำขึ้น

3.5 เปรียบเทียบข้อมูลสถิติอุบัติเหตุภายใน สภ.อ. หาดใหญ่

ข้อมูลสถิติอุบัติเหตุจราจรบนท้องถนน ที่รวบรวมโดย สภ.อ. หาดใหญ่ เท่าที่ผู้ศึกษาเสาะหามาได้นั้น พบว่า มีอยู่ 2 ส่วนที่สำคัญ คือ

1. ข้อมูลสถิติอุบัติเหตุจราจร จากแบบรายงานสรุปอุบัติเหตุจราจรทางบกประจำเดือนของงานคดี
2. ข้อมูลอุบัติเหตุจราจร จากฐานข้อมูล SCADA ของงานจราจร

เมื่อพิจารณาข้อมูลอุบัติเหตุจราจรบนท้องถนน จากฐานข้อมูล SCADA ที่ถูกบันทึกโดยงานจราจร พบว่า ปี พ.ศ. 2543 ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนเมษายน (รายละเอียดใน ตาราง ข1 ภาคผนวก ข) มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ทั้งสิ้น 479 ครั้ง หรือเฉลี่ยเดือนละประมาณ 120 ครั้ง แต่เมื่อพิจารณาจากแบบรายงานสรุปอุบัติเหตุจราจรทางบกประจำเดือน (รายละเอียดในภาคผนวก ข ตาราง ข3) ของงานคดี ซึ่งเป็นรายงานเฉพาะที่เป็นคดี โดยส่วนใหญ่เป็นการชนที่รุนแรง ใน ปี พ.ศ. 2543 พบว่า มีจำนวนทั้งสิ้นเพียง 112 ครั้ง (ขาดข้อมูลเดือนกันยายน) หรือเฉลี่ยเดือนละประมาณ 10 ครั้ง

จากสถิติดังกล่าว จะเห็นว่าข้อมูลจำนวนอุบัติเหตุมีความแตกต่างกันเกือบ 12 เท่า อย่างไรก็ตาม แหล่งข้อมูลทั้ง 2 ส่วนนี้ มีข้อเด่นและข้อด้อยแตกต่างกัน กล่าวคือ ข้อมูลในแบบรายงานสรุปอุบัติเหตุจราจรทางบกประจำเดือนของงานคดีนั้น จะเป็นข้อมูลเฉพาะรายที่เป็นคดีความกัน

ซึ่งรายละเอียดการเกิดเหตุแต่ละรายนั้นจะมีเกือบครบถ้วนในสำนวนการสอบสวน (บางสำนวนมีภาพถ่ายสถานที่เกิดเหตุอย่างชัดเจน) ทั้งนี้ ผู้สนใจสามารถขออนุญาตสืบค้นได้จากห้องคดี แต่ข้อด้อยคือข้อมูลจำนวนอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นไม่ครอบคลุมการชนทั้งหมด เนื่องจากขาดข้อมูลอุบัติเหตุที่ไม่มีผู้เสียชีวิตและมีการตกลงกันได้ ส่วนข้อมูลที่ถูกบันทึกโดยงานจราจรนั้น (บันทึกหลักฐานข้อมูล SCADE) มีข้อเด่นกว่าในเรื่องของข้อมูลจำนวนอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นทั้งหมด (เฉพาะช่วงเวลาทำการของตำรวจจราจร ตั้งแต่เวลา 06.30 ถึง 21.30 น. ของทุกวันเท่านั้น) แต่มีข้อด้อยกว่าในเรื่องของรายละเอียดการชนในแต่ละราย แม้ว่าความจริงโปรแกรมฐานข้อมูล SCADE จะมีความสามารถในการบันทึกรายละเอียดได้ครบถ้วนก็ตาม แต่เนื่องจากแบบฟอร์มที่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรบันทึกก่อนการบันทึกลงคอมพิวเตอร์นั้น มิได้ครบถ้วนตามความสามารถของโปรแกรม (รายละเอียดแบบฟอร์มในภาคผนวก จ) อย่างไรก็ตาม ทราบว่าขณะนี้ทางงานจราจรกำลังอยู่ในขั้นตอนปรับปรุงแบบฟอร์มให้มีความครบถ้วนมากยิ่งขึ้น